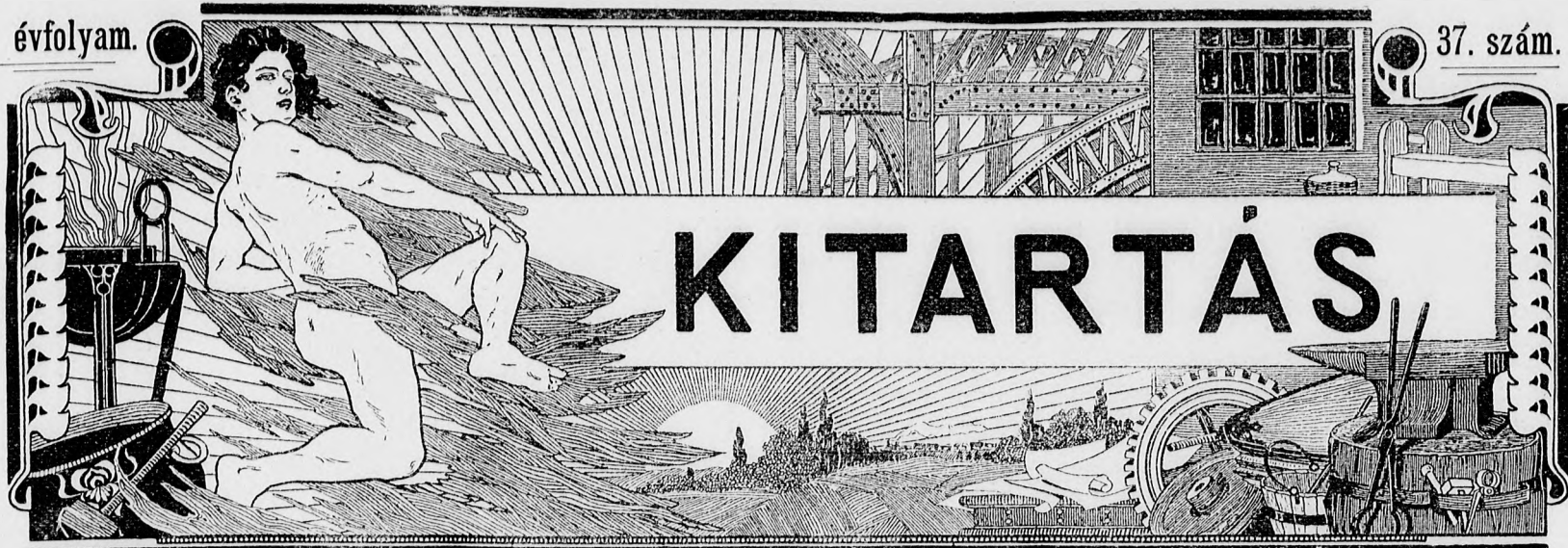

1900

1899. december hó 31-én.

I. évfolyam.

37. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

Felélős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Boldog újévet!

Meghalt az ó-év! Éljen az újév! Rokonok, jó barátok, ismerősök sietnek meleg kézszorítással kívánni egymásnak sok boldogságot erre az új évre. A gondos emberek elkészítik az elmúlt év számadását. Mi volt a bevétel, mi volt a kiadás? Mennyi volt a szenvedés, a bánat, a gond, mennyi volt az öröm, a boldogság?

Ujult erővel, ujult bizalommal nézünk a jövőbe, hátha ez több örömet, több boldogságot rejt méhében, mind az, a melyiket sirba tettünk? Nem fogyunk ki a keresztényi reményből, mely azzal biztat, hogy boldogabbak leszünk mint voltunk, hogy több jutalmat nyerünk küzdelmünk fejében, mint a mennyit eddig nyertünk. És az emberi szívnek igaza van, mert az emberi szívet a remény táplálja, mint égi harmat a virágokat, mint tavaszi eső az élet magjával elvetett földet. De . . . csak arra vár igazán több boldogság, több jutalom a küzdelem fejében, a ki igazán felfogva az élet hivatását, óvatosan, lépésről-lépésre arra törekszik, hogy úgy önmaga, mint szerettei iránt eleget tegyen minden kötelességeinek. Eleget tenni úgy az anyagi, mint az erkölcsi téren kötelességeinknek, ez legyen mindig szemünk előtt s ezt ne tévesszük szem elől sem a boldogság, sem pedig a megpróbáltatás óráiban. Mert az élet maga könyörtelen irántunk. Egy szerencsétlen pillanat s a nélkül, hogy okai lennénk, irtózatossá nyomorba dönthet úgy minket, mint szeretteinket és a hozzánk tartozókat. Csak a ki ezt lelke mélyén megfontolja, lesz képes arra, hogy megnélkülözzön a jelen boldogságából valamit, hogy biztosítsa azzal egy netalán véletlenül bekövetkező szerencsétlenség esetére úgy magát, mint szeretteit és hozzátartozóit.

Az élet egy mélységes tenger, a melyen mindenki maga kormányozza hajóját. De a tenger titokzatos mélyében zátonyok és szirtfokok leskelődnek a vigyázatlan hajósra s kinek szeme nem nyugszik fürkészőleg örökké a víz tükrén, az könnyen áldozatául eshetik bizalmának.

Mi, a kik a „Kitartás“ zászlója alá csoportosultunk, megnyugodva várjuk az új évet. Mi eleget tettünk az elővigyázat kötelességeinek s ha a sors úgy akarja s valamelyikünket csapás ér, azt az emberszeretet karjai fogják felemelni . . . mielőtt elesne . . .

Előre tehát reményvel, bizalommal!

Mienk a jövő!

Boldog újévet!

Vasuti szerencsétlenségek.

Egymásután jönnek az ország különböző vidékeiről a vasuti szerencsétlenségről szóló hírek. Itt két vonat ütközött össze, ott kisiklott egy vonat, itt a munkásokkal megrakott trezinának ment neki egy vonat, ott másnemű szerencsétlenség követelte meg a maga szomorú áldozatait. Az emberek visszafojtott lélekzettel olvassák a borzasztó szerencsétlenségekről közölt híreket s aggódó félelemmel gondolnak arra: Istenem, ha ez velem történt volna! Szerencse a szerencsétlenségben, hogy aránylag kevés életáldozatot követelt magának például az a borzasztó összeütközés, a melyik karácsony éjjelén történt a brucki vonalon. De egy vasuti alkalmazott mégis szörnyet halt. Vajjon ki gondoskodik annak a szegény altisztnek családjáról? Ki ad az esetleg árván maradt családnak kenyeret, ki menti meg a végzettségétől a nyomorgó, a támasz nélkül maradt családot? Hát azt a sok sebesültet, a kik e szörnyű szerencsétlenség alatt munkaképtelenek lettek, ki fogja gyámolítani irtózatoss helyzetükben, ha nem gondoskodtak előre magukról egy bekövetkehető szerencsétlenség esetére?

Mintha a haldokló esztendő figyelmeztetné e szerencsétlenségekben mindazokat, a kik még nem gondoskodtak magukról, hogy: emberek! Sorsotok Isten kezében van! Gondoskodjatok magatokról és családotokról! Közeledik egy új év! Ki tudja mit rejt méhében? Tegyétek jóvá azt, a mit ez évben elmulasztottatok s vonjátok meg magatoktól azt a pár krajczárt, a mivel jövődötöket biztosíthatjátok.

De a társadalom is kezd ébredezni. A hírlapok a kötelező biztosításról vezércikkeznek s vezérelvük e cikkeknek az, hogy különösen azok számára kellene a kötelező biztosítást behozni, a

kik csekély javadalmazásuk folytán képtelenek arra, hogy egy véletlen baleset következtében beállott munkaképtelenség vagy halál esetére magukról vagy családjukról gondoskodhassanak. Ez vezérelt bennünket is, ez a nemes emberbaráti eszme lobogott mibennünk is, mikor a »Kitartás«-t megalapítottuk. Megalapítottuk pedig akképen, hogy a kis javadalmazású emberek egymást karöltve segítsék a bekövetkehető sorscsapás esetére.

Biztosítás szövetkezeti uton! Ez a társadalmi emberbaráti kérdések legszebb, de egyúttal legsürgősebb kérdése is, a melyet Magyarországon egyedül a »Kitartás« van hivatva megoldani.

Mi, a kik e pár nap óta lefolyt szerencsétlenségekről szomorú szívvel vettünk tudomást, meg vagyunk róla győződve, hogy e szerencsétlenségek intő példaként fognak szolgálni mindazok számára, a kik mindez ideig vonakodtak magukról és családjukról kellőképen gondoskodni.

Közeledik az újév! Tegyétek jóvá azt, a mit elmulasztottatok ez évben s vonjátok meg magatoktól azt a pár krajczárt, a mivel magatokat, gyermekeiteket, családotok jövőjét minden eshetőségre biztosíthatjátok!

Viharágyuk a jégverés ellen.

A földművelésügyi miniszterhez most jönnek be a jelentések a jég ellen való védekezés eredményéről. Ismeretes dolog, hogy *Darányi* földművelésügyi miniszter megbizta az országos meteorológiai intézet igazgatóságát, hogy a viharágyukkal kísérletet tegyen és behatóbban tanulmányozza, minő eredménye mutatkozik annak a jégfelhők eloszlatására. Ezt az igen fontos közgazdasági ügyet *Raum* Oszkár meteorológusunk nagy ügyszeretettel gondozta és a földművelési miniszter hathatós segítségével hét védekező vonalat szervezett és pedig Zala, Fehér, Vas, Pest, Zemplén,

* * * * T Á R T Á S * * * *

Hogyha . . .

Hogyha találkozánk,
Ne fordítsd el fejed . . .
Hagy nézzem mégegyszer,
Mosolygó kékszemed:
Villámló sugarát.

Te szerettél nagyon,
De én hűtlen levék!
Ha kerülni vágyol,
Okod van rá elég:
De ne vess meg engem.

Hidd el, vádol lelkem,
Ajkam mosolygása,

Nem öröm, de bánat,
Kinom takarása:
Ne szeress, de szánj meg.

Boldogságom, üdvöm,
Ugyis elvesztettem,
Feledd el emlékem,
Feledd el szerelmem:
Gondolj rám . . . temess el.

Margit.

A nyomorék.

Irtta: Szohrer Antal.

Kis háromkerekű kocsin tolta egy piros képű mosolygó gyerkőc. A kövezet egyenetlensége által okozott zökkenésre fájdalmasan szisszent fel: amugy is szenvedő arcza még szánalmasabbá lőn. Beesett szemeiben révedező bágyadt sugár mélységet és jószívűséget mutatott.

Fáradtan tekintett a nyüzsgő embertömegre. Ügyet sem vetettek rája. Mintha csak valami olcsó árut volna tova az a kis kocsi, a melyben ült. S

Arad és Temesmegyék borvidékein. A viharágyuk rajvonalon a mondott helyeken ott állították föl, a mely vidékeken eddig geográfiai fekvésüknél és talajviszonyaiknál fogva valóságos jégeső-fészkek voltak s kiváltképpen érdekükben volt, hogy áttörhetetlen védekező rajvonallal biztosítsák ama vidékek intenzív szőlő- és gyümölcs-kulturáit.

Különös figyelem napja volt Zalában Alsó-Lendva és Sridó vidéke, melyet minden évben jég járt. A levegő itt, helyenkint 8000 m., széles bevágásban, nyári napokon megreked, gyorsan és intenzíven átmelegszik s párateltségével előmozdítja a lokális viharkepződéseket. A Sridó és a farkashegyi magas dombvidéken állították föl a viharágyukat. Két védő vonalon összesen 125 viharágyu működött. Az alsó-lendvai fővonalon a viharágyuval történő kísérleteket *Fuss* Nándor gyógyszerész figyelte. Nyolcz esetben lövöldöztek a felhők felé. *Hat esetben* a zivatarfelhők eloszlottak, *két esetben* Szécs-Szigeten és Uj-Falun, hol lövőállomások nincsenek, kismértékű jégeső volt. Az alkalmazott *Stilger*-féle ágyuk kifogástalanul működtek.

Polgárdiban *Batthyány* Géza gróf felügyeletével végezték a kísérletezéseket. A Somló- és Szárhegyen 220 méter magasságban, kettős és hármás ágyucsoportból álló védekező vonalon szólaltak meg vihar közeledtekor a viharágyuk. A községi kis gazdák kezére öt ágyut biztak, de a nép babonás borzalommal a tekintetét is elfordította, ha arra jár, nemhogy az éggel *pörbe szállva*, használni merté volna őket. Általában szinte megtörhetetlen babonás félelem jelentkezik a népnél. Megtörtént, hogy a Székesfehérvár tartott értekezleten, melynek célja lett volna, egy szélesebb körű védekező akció indítása, a kis gazdák az értekezletről tüntetőleg kivonultak, mert Isten ellen való véték — ugymond — a miről az urak beszélnek.

Pedig Stájerben és Olaszországban, a hol a nép sokkal vallásosabb, a mint fölvilágosították őket, hogy a védekezés nem az Isten, hanem az emberi csapások elleni küzdelem, a védekező módot Isten ajándékának tartják. Ám e közhit elterjedésében a

lelkészi kar hatott közre. A stájer lelkészek megáldják a puskaort, sőt nem egy helyen, a templom előcsarnokaiban tartják az ágyukat. A nép szentelt eszközöknek és Isten segítségének tartja azokat. Azért lett a védekezés ott oly népszerű.

Eddig a legnagyobb védekező hálózat hazánkban a *badacsony*i. Az első ágyutelep 200 méter magasban van s egész a hegytetőig, 450 méter magasságig áttörhetetlen zárt vonalakban terjed. A viharágyuk 3—4 száz méter távolságban állanak egymástól. A jelzőtelep 12 darab 60 kilogrammos mozsár. Exponált voltánál fogva döreje messze elhallatszik. Ugyancsak a földművelésügyi miniszter rendeletére létesítettek egy nagyobb, jégellen védő telepet Temesben és Aradmegyében, mert az évente többször előforduló jégverés a szőlővessző és szőlőoltványok megsemmisítése nemcsak az államkincstárnak okozott tetemes kárt, hanem hátráltatta az elpusztult szőlők fölújítását is. De a baraczkai telepen a védekezés csak akkor lehet sikeres, ha a kincstári telep szomszédai is védekeznek. *Zselénszky* Róbert gróf és *Tagányi* István jószágkormányzó már föl is állították viharágyuikat.

Raum Oszkár, a kísérleti ügy tudományos megfigyelője bő jelentésében abban konkludál, hogy a védekezés sikeréről avagy sikertelenségéről a rövid tartamu kísérletezések alapján *ma még határozott véleményt mondani nem lehet.* Közös akció nélkül egyesek kísérletezései problematikus eredményekre nyújtanak kilátást. A kísérletek abban az irányban is folytak, hogy lehet e nagyobb *ködök ellen* az ágyuk megszólaltatásával védekezni? *A kísérletnek szép eredménye volt.* Ámde a viharágyukkal való kísérletezésekhez első sorban a bányarobbantó puskaor állandó készlete s olcsó beszerezhetése szükséges. Mig Stájerben a közös hadügyminiszter az előállítási árban, 38 forintért bocsájtotta áruba a puskaort, nálunk métermázsánként 60—70 forintot kellett fizetni, sőt sok helyen 80 forinttal sem tudták beszerezni.

Mig Stájerben 3—4 százszor lövöldöztek a jégfelhők ellen, nálunk a legkitartóbb harc az ég kárpitján uszó elemmel 150 lövés volt. Különösen a Dunántul mutatkozik nagy érdeklődés a viharágyuk

ügy érezte magát a zajos emberek között, mintha egészen más világba tartoznék — mint a sárguló levél, mely válni készül az ágról, hogy a szél elvigye társaitól messze, messze . . .

Egykor ő is telve volt életkedvvel s oly szépen tudott képzelete rajzolni a jövőről, mert érzelmes szive volt s a képzelet ebbe mártotta ecsetét, azért voltak oly vonzóak a színek.

S most az álmok olyanok, mint az elnyűtt festett vászon, a mely már nem tud lelkesíteni.

A vér, a vér . . . Nyomorékká lőn, bár hitte, hogy az átöröklés törvényei alól ő kivétel lesz. A java kifejlődés útján volt már, s egyszerre megakadt a rendes életműködés, egyik lába teljesen hasznavehetetlenné vált, vére elromlott.

Gondolatait hangos kaczagás szakította meg, szive hangosan vert, s szokatlan élénkséggel veté föl szeméit a mellette elhaladó hölgyre, ki jókedvvel csüngött kísérője karján, — de le is hunyta azonnal, mert nem tudott tovább nézni, fájt, különösen most fájt a szive. Nem is vette őt észre, vagy talán azért nem nézett feléje, mert megveti ily szármalmas állapotban?! . . .

Pedig ő volt szivének álma, boldogsága. S ak-

kor, mikor a végzetes csapás elérte, alig törődött vele, eléggé pótolta testi épségét szivének boldogsága. Nem merté gondolni, hogy nem elég a sziv gazdagsága és rajongó szeretete ahhoz, hogy boldog maradhasson. Fájdalmas mosoly ült sápadt arczára s egész öregnek látszott, ki nem fejlődött alakjával.

Pedig fiatal volt . . .

Lehunyt szemmel idézte a multak képeit maga elé, s mintha teljesen ott élne, nem tudott semmit a körüle történetekről, csak néha egy-egy zökkenésre ébredt fel álmaiból. Szülei korán elhaltak, testvérei nem voltak, egy öreg anyokánál, ki némileg rokona volt, szerzett otthont magának, s teljes reménységge, készült kiválasztott pályájára.

Mikor először jutott a nagyablaku sarokházba árva szive mozgásba jött, új világ nyílt meg előtte, a mely világnak megvolt a maga napja, mit szerelemnek szokás nevezni, voltak csillagai azok a szép, fekete szemek, a melybe eltévedt a lelke az első pillantásnál. Szívesen fogadták, hisz előnyös helyzetben volt, s arczán meleg életkedv mosolygott.

Már az első találkozásnál, mintha összeforrott volna szivük. Amint egyedül volt vele, szokott nyilt-szivűséggel beszélte el multját, sorsát, s azok a fe-

beszerzése iránt, a mit megmagyaráz a tavalyi jégverés óriási csapása és a határszéli Stájerben végzett védekezésnek fényes sikere.

A sarkadi Toldi Miklós. Toldi Miklósnak tudvalevőleg egyik híres vitézi tette az volt, hogy mikor megtámadták a farkasok, pusztá kézzel nekik ment, megfojtotta a nőtényt és agyonverte vele a himet. Ilyenfajta dolgot cselekedett, mint levelezőnk írja, a minap *Sarkadon* egy tagbaszakadt öles legény, *Szegedi Károly*. *Fekete-Érbe* készült menni s az erdő szélén megtámadta egy hatalmas himfarkas. Nagy ordítással rontott neki, de a legényt nem hagyta el bátorsága. Megvárta, míg a farkas neki ugrik, azután egy hirtelen fogással torkon ragadta és mindaddig szoritotta, míg a fenefad nyelvét kiöltve, el nem pusztult. Azután a vállára dobta és nagy diadallal vitte be a másfél órányira levő faluba. Ott természetesen hamarosan híre járt Szegedi Károly hőstettének s a sarkadiak most nagyon büszkék az ő Toldi Miklósukra.

Ingyen utaztak. Mulatságos eset hírét küldi tudósítónk *Borgó-Beszterczéről*. *Drayán* Vasziliel borgóbesztercezi parasztember három czimborája társaságában kissé sokat ivott a besztercezi vásáron. Mikor kijöttek a korcsmából, boros fővel elhatározták, hogy mivel sokba került a multság, becsapják a vasutat és jegy nélkül utaznak haza. Valóban be is szálltak jegy nélkül és kényelmesen elhelyezkedtek. De jött a kalauz és kérte a jegyet

— *Jeste dommule*, vagyis: Van, uram! — hajtogatták egyre a parasztok és a legjámborabb arczal és nagy buzgalommal elkezdték zsebeikben keresni a jegyet.

A kalauz persze nem győzte kivárni, míg megtalálják, kijelentette tehát, hogy ha a következő

kete szemek szelíden mosolyogtak feléje, mintha ajánlkoztak volna arra, hogy árvaságát beragyogják. Azóta hű barátok lettek. Még alig került bele az ifjúkorba, de szíve megérett arra, hogy forrón tudjon szeretni.

Naponkint találkoztak s az ifju szíve mindig mélyebb szerelemmel csüngött a kedves arczu lánykán, de — mert a kiket üldöz a végzet, akkor érezteti hatalmát, mikor legérzékenyebben sujthat — a boldogságba kinos sejtelmek vegyültek, a melyeket nem tudott elüzni magától, mert testében kezdé érezni azok alapját. Egy alkalommal is bántó sejtések kinozták. Hervadó ősz volt éppen. Fakó, sárga rózsza csüngött az ágról alá, fáradtan egyedül, abban a kertben, hol oly sokszor boldogok voltak. Letépte helyéről, s aggódó kétkedéssel nyujtotta át a hölgynek, s oly jól esett szívének, amire az ajkak kedvesen mondták neki: »Hervadtn is mily szép a rózsza...« — Megnyugodott. De eljött a hervadás ideje ő reá is, a kór, mely kezdetben képzelődésnek látszott, rohamosan kegyetlenkedett. Mig járn tudott, még türte sorsát, mert naponkint láthatta őt. De mikor képtelenné lön a mozgásra, érezte csak a végzetes csapás iszonyuságát.

állomásig meg nem találják a jegyüket, az árát tüstént meg kell fizetni újra, különben baj lesz. A négy paraszt összedugta a fejét: mitévők legyenek most. Végre megállapodtak, hogy kiszállnak, mielőtt egészen megáll a vonat. Nem tudták azonban a kocsii ajtaját kinyitni. Fölemelték hát *Drayán Vasziliét* és szépen kitették az ablakon a kocsii fölhágójára.

— No most ugorj! szóltak ki neki.

Drayán Vaszilie ugrott, leért a földre, a hol olyat bukfenchezett háromszor egymásután, hogy azt hitte, fölfordult a világ, azután legurult a töltésről. Társai látták eltűnni a mélységben és szörnyen megijedtek. Egyiknek sem volt kedve utánozni a bukfenchezést. Bevárták a kalauzt s ijedtükben mindent kivallottak. Nem tudták persze, hogy *Drayán Vaszilie* szerencsésen leért a töltésről és szépen gyalog beballagott az állomásra, a hol éppen a hatóság jóvoltából csakhamar ismét összekerült társaival a börtönben.

A hercegprimás a szent évről. A hercegprimási iroda már szétküldötte *Vaszary* Kolos hercegprimás remek latinsággal megirt körlevelét, a mely a jubileumi év megünnepléséről szól. Ehhez hozzá van csatolva a pápa jubileumi évét hirdető levele magyar fordításban.

A hercegprimás pásztorlevelében óhajtaná, hogy a bekövetkező szent év a pártviszálykodást békére váltva, minden magyart egyesítene abban a munkában, a mely kizárólag a haza fölvirágoztatását czélozza. Történeti visszapillantást vet a letűnt századok jubileumára s inti a papságot, hogy az ifjuságot, a népet oktassa, hirdesse, az Isten ígését, vezérelje a híveket a megigazolás útján s járjon elől jó példával, hogy így a szent év az emberi nem erkölcsi újjászületésének rakja meg alapját. Elrendeli azután, hogy a hónapok első péntekjén a misét mindig az oltári szentség kitétele mellett tartásuk meg, hogy a jövő évi Nagyboldogasszony napján, azon a napon, a mikor Szent Istvánt királylyá koronázták és a melyen meghalt, mise után a Te Deumot énekeljék és engedelmet ad arra, hogy a miséző papok az egész esztendő folyamán a miseimák között Magyarország Nagyasszonyához és Szent István

S hozzá nagyon csalódott is. Szépségének teljes fejlődésében volt a lány. Körülrajongták, ünnepték, úgy hogy szíve csakhamar közönyössé kezdett válni a beteg nyomorék iránt.

Ez eljárógatott hozzá, de később mindig ritkábban. Kerülte az árnyéket, mert szerette a fényt s így feledett könnyen, nyugodtan . . .

Megállt a kis háromkerekű kocsii. Haza érkezett a beteg. Valahogyan bevánszorgott szobájába, a hol szeretett volna gondolatával szabadulni a világtól, nem emlékezni semmire, de szüntelen előtte volt a mult élénken, teljesen. Ám nem volt vád a szívében, csak mély fájdalom. Lelkének felujult fájdalommal növelte betegségét, úgy hogy e naptól fogva szüntelenül fekvő beteggé lön. Láthatólag vesztette erejét, csak a szemek tartották meg mély tűzőket. Az orvosok lemondtak róla, mert belső szerveit rongálta immár a kór.

Egyik szép májusi napon különös vágy támadt szívében. Oly kedves volt a beszökő napsugár, s mintha hívta volna őt. Szabadba vágyakozott. Úgy

királyhoz szóló imákat mondhassanak és előírja, hogy 1900. december 22-én lefolyt században elhunyt összes hívekért gyászmisét mondjanak. A hercegprimás végül áldását adja egyházmegyéje papságára.

A bányász felesége. A hitvesi önfeláldozás megható példájáról tudósítanak bennünket. Nemrég történt, hogy egy Boroszló melletti bányában tűz támadt, a mely sok ember életét veszedelemmel fenyegette. Egy *Thun* nevű bányász a mentés munkája közben halálmegvetéssel rohant a láng közé s e közben annyira összeégett, hogy az orvosok tanácsára orrát s mind a két fülét le kellett vágni. Az orvosok kijelentették, hogy mesterséges módon tudnak neki orrot csinálni, ha van hozzá alkalmas anyag, tudniillik eleven hus. Mikor ezt a bányász felesége meghallotta, kijelentette, hogy följánlja testét, vágjanak ki abból annyi húst, a mennyire a mesterséges orrhoz szüksége van.

REGÉNY-ESARNOK.

A honvéd hitvese.

Regény a szabadságharcz korából.

A »Kitartás« számára írta: **Egy Öreg Honvéd.**

(Folytatás és vége.)

III.

Négy-öt nap telt el és én elhagytam az ágyat s botra támaszkodva eleinte a szobában járkáltam, ha már meguntam magamat, aztán kiültem a verandára, ahonnan egész szépen láthattam a csatamezőt. Később kisántikáltam az öreggel ahhoz a kis patakhoz, amelynek kiszáradt medrébe gurulva, félholtan találtak meg ezelőtt egy pár nappal. Az orvos rég kivette a golyót a lábamból s közeledett az idő, hogy meg kell válnom a kedves magyar család vendégszeretetétől.

tették a kis kocsira s ismét toltá ugyanazon mosolygó gyermek.

Ép lakodalmas menet vonult el az utcán menyekzős ruhában. S megismerte a menyasszonyt hosszú, csipkés selyemruhájában. Mintha öröm futotta volna át arcát, odaképzelte magát vőlegénynek, s a kis fiu öntönszerűleg toltá a menet után a kocsit, hogy tovább tartson a beteg illúziója, zavart álma. A templom előtt megállottak, míg benn ezalatt két szív egyező szerelmére az áldás szállott alá. Mikor a »holtomiglan« elhangzott, a szegény nyomorék arca mintha megdicsőült volna, fölemelkedni látszott testével, minden izma megrándult és visszaesett.

Kijött a menet a templomból, a kis koesi utánuk indult, közbe nagyokat zökcent, de nem bántotta a benne ülőt. A menyasszony többször visszapillantott, borzadva látta, a mint két üveges szem mered rája mozdulatlanul, üresen . . .

S a gyermek csak toltá utánuk a kis kocsit. . .

Sajátságos szomorúság vett rajtam erőt. A helyett, hogy örültem volna annak, hogy olyan könnyű seb árán menekültem meg abból a szörnyű ütközetből, szinte jobb szerettem volna, ha nehéz sebekkel háritva, hónapokra kellett volna itt maradnom.

Magam sem tudtam, hogy mi bántott?

Igy teltek lassan a napok, csendes nyugalom közepette. Lassankint úgy megszoktam Erzsikét magam körül, hogy szinte rosszul esett, ha néha-néha nem jött be szobámba. Már előre féltem attól a gondolattól, hogy ha meggyógyulok, elmegyek innen azután talán sohasem fogom őt látni.

Egy este, szép, csendes nyári este volt. Némán ragyogtak fenn a csillagok. A hegyek felől csendes szellő fujdogált; hozva magával édes, átható virágillatot a kaszálóról, a hegyoldalán nyíló ezer meg ezer virágok felől. Már csaknem egészen meggyógyultam. Botom segítségével lementem a ház előtt elterülő kis kertbe, leültem a padra s élveztem a lábadozó betegek csodálatos jóleső érzését. Egyszer csak halk léptek nesze riasztott fel álmodozásomból. Erzsike volt, aki lejött a kertbe azzal az ürüggyel, hogy a gereblyét keresi s oda ült mellém a padra. Különös érzés lepett meg, szerettem volna valamit mondani, de éreztem, hogy torkomon akad a szó.

Hogy érzi magát, kérdezte tőlem csengő hangján, mely úgy hatott lelkemre, mintha valami kis madárcsicsergést hallottam volna a sötétben.

Köszönöm — feleltem akadozva — jól, elég jól. Nem sokára elhagyom magukat. Tettem hozzá kis vártatva.

Csend lett. Néma csend, mely szivemre nehezedett s úgy éreztem, hogy megfájul valami odabenn a keblemben. Erzsike nem felelt, csak szomorúan nézett maga elé s egy a közeli bokorral letépett galy leveleivel kezdett játszani.

Éreztem, hogy valami mondani valóm van, éreztem, hogy most egy egész életemre kiható fontos pillanat előtt vagyok. A közelben valami kis tücsök czirpelt, lassan, vontatottan, ismételve egyhangu nótáját, a távolból fülemüle édes bus nótája szállott lassan a szivembe. . . .

Egyszer csak megragadtam hófehér kis kezét.

Erzsike! szóltam. Tudja, hogy én magát nagyon, nagyon szeretem! Ha elmegyek is most, de majd visszajövök, magáért édes és elviszem magammal messzi, messzi, ahol boldogok leszünk. Erzsike édes, szóltam, ajkaimhoz emelve kezét, akár-e a feleségem lenni?

Erzsike pedig nem szólt semmit, csak hangtalanul keblemre borult s éreztem, hogy két forró könnyesepp gördül végig arcomhoz szorított arcán.

*

Azután következtek a diadalmas idők. Egyik diadalról a másikra vezetett bennünket Bem, a mi félisten tábornokunk. Hogy visszatértem az ezredhez, rövid idő múlva hadnagy lettem s érdem-

keresztel mellemen tértem vissza jegyesemhez a világiosi fegyverletétel után.

Ezután következett a bujdosás korszaka, míg végre enyém lehetett az a drága lány, aki első és egyetlen szerelmem volt egész életemben. Az öregek házasságunk után alig egy félévre meghaltak és én gazdálkodni kezdtem az Erzsike örökségén, majd hivatal után néztem és boldogságunkhoz már úgy szólva semmi sem hiányzott.

De mégis voltak perczek, mikor eszembe jutott az én drága jó anyám, akit szigorú apám haragja miatt meg se mertem látogatni. Csak levélben írtam neki, hogy megnősültem, de hazulról eljövetelem óta semmi hírt nem kaptam felőlük. De Isten nem akarta, hogy boldogságom ne legyen teljes. Házasságunk első évében gyermekünk született. De ezt már nem állottam meg, hogy meg ne írjam apámnak. Megírtam biz én, sőt azt is hozzá tettem, hogy szívesen látom a keresztelőre. Hát egyszer csak betoppan a két öreg hozzám s én könyezve borultam szegény jó, sokat szenvedett anyám nyakába.

Az apám pedig — nyakas ember volt teljes világeletében — egyet rántott a szűrén, megpödrötte a bajuszát s így szólt:

Ne gondold ám, te lókötő, hogy a te kedvedért jöttem ide kibékülni, hanem csak a kis unokám kedvéért — s ezzel felkapta a bölcseben fekvő kis jószágot s tüskés, borostás arczával össze-vissza csókolgatta az ijedten protestáló kis honpolgárt.

Szent most a béke, teljes volt a boldogság.

*

Nagy idők multak el azóta. Sirban nyugszanak már mind, akiket szerettem. Apám, anyám, feleségem, gyermekem. Csak magam állok itt egyedül ennek a nagy pusztának a szélén, amit úgy hívnak, hogy élet.

De néha-néha édes emlékek szellője csap felém a végtelen rónaságról s elhagyottságomban is boldog vagyok, mert vannak életemnek boldog emlékei, melyek bearanyozzák életem alkonyát.

(Vége.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gyermekhygiéna, utmutató anyák számára a gyermekápolásban. Ez a czime Kármán Samu és Bauer Lajos doktorok huszonegy nyomtatott ivre terjedő könyvének. Kármán dr. a Stefánia gyermek-kórháznak volt évekig segédorvosa, Bauer dr. pedig utódja ez állásban és így mind a kettő hivatott arra, hogy a gyermekápolásban tanácsos szolgáljon az anyáknak. A könyv címére vonatkozólag nem hallgatom el, hogy jobban illett volna a gyermekegészségtan cím, ha már az utmutató nem volt elég, mert olyankor idegen szavakat használni, a mikor jó magyar szavunk van egy fogalom megjelölésére, legalább is fölösleges, de olyan könyvnél, a mely mint ez, általános használatra van szánva, nem is hasznos. Egyébiránt ez a legnagyobb hibája e könyvnek, a miből következik, hogy a könyv hasznavehető, jó munka. A stílusa világos, egyszerű és magyar-

sága tekintetében is igen kevés a kifogásolni való benne. Beosztása is ügyes, könnyen áttekinthető. Öt fejezetben sorban szól mindenről, a mi a gyermek egészségére befolyással lehet. A bevezető első fejezet után a második fejezet a táplálásról szól s elmondja mindazt, a mit a csecsemők természetes és mesterséges táplálásáról az orvosi tudomány és tapasztalás tanít, foglalkozik a gyermekek helyes táplálásával is, bírálva a különböző tápláló anyagokat. A III. fejezet az egészséges lakásról, a jól berendezett gyermekszobáról, a gyermekek ruházatáról, testi és szellemi fejlődéséről, ápolásáról, a test edzéséről, a rossz szokások leküzdéséről ad igen hasznos tanítást. A IV. fejezet a fertőző betegségekkel foglalkozik és az anya, ki e fejezetet elolvassa, bizonyára sok fölösleges aggodalomtól kiméli meg magát, másrészt pedig a betegségekkel járó tennivalókat, a betegségek komoly jeleit megtanulhatja. Mintegy kiegészítője e fejezetnek az V-ik, a mely a beteg gyermek ápolásáról szól és a lázméréstől, hidegvizes borogatástól kezdve a keserű orvosságok beadásáig mindent elmond, a mire szükség van. A felsoroltakból is látható, hogy sok hasznos, életbevágó dolog van a könyvben, a melyről nyugodt lélekkel elmondhatom, hogy e téren hozzáfogható jó magyar könyv nincsen. A könyvnek, melyet a szerzők Bókay János dr. egyetemi tanárnak, a gyermekkórház igazgató főorvosának ajánlottak, négy korona az ára.

Ibsen utolsó drámája. Ibsen, a világ legnagyobb élő drámaírója új drámát írt, melyet ő drámai epilognak mond. Czime: »Mikor a halottak föltámadnak«. Három fölvonásos és a költő utolsó munkájául szánta. A mű Kopenhágában jelenik meg. Rubek Arnold szobrász a hőse, a ki megcsalódik ideáljában. Hogy fényes művet alkosson, modellül ifjúkori szerelme vállalkozik, a ki leleplezi előtte testé szépségét, hogy az ifju halhatatlant teremtsen. Mikor a mű elkészül, Iréne, a művész kedvese, akin ez azonban nem érzéki, hanem művészi szerelemmel csügg, nyomtalanul eltűnik. A lány beteges önzésből azt akarja, hogy kedvese ne teremthessen több oly műremeket és azért bujdosik el s vele eltűnik a művész ideálja az életből. Rubek azután nőül veszi az érzéki, frivol Maját, a ki a világon minden dolgot más szemmel néz, mint a művész. A házasság szomorú és sivár. A művészt minden ideáljából kifosztja. Egyszerre mindkettő végzete föllép. Maja asszonyhoz, a ki még nem élt semmit, egy marczona medvevadász képében közeledik a jövő, Rubekhez pedig a mult jó el Iréne képében. Az ideál föltámadt. A lány azonban abban a lelki harcban, mely beteges önzését követte, megőrült. Ez a művész föltámadt ideálja: a lelkibeteg, a ki azt hiszi magáról, hogy meghalt. A mű végső jelenete két légyott a hegyen, a felhők közt. Maja asszony az ő medvevadászával a hegyre bujdosik s mikor egymáshoz simulva, lefelé mennek a biztos földre, akkor halad fölfelé a csalódott művész föltámadt ideáljával, hogy beleolvadjon vele örökre a nagy természetbe. Utánuk siet hegyszakadékok közt, veszedelmes ösvényen az apácza, az Iréne ápolója. A keresztény irgalom követi a menekülő emberi ideált, mely az antik szépség

művészt bizonytalan magasságba csalja. A lavina a mélységbe ragadja a művészt és ideálját. Az apáca látja ezt és imádkozik. Ez rövid vázlata Ibsen utolsó drámájának, ha ugyan nagy munkaereje az epilóg jelzését meg nem hazudtolja.

ISMEREK TÁRA.

Magyar ember új ágyuja.

Transvaalban napról-napra beigazolódik, hogy az ágyuknak milyen szerepük van az ütközet sorsára. Az ütközeteket ugyanis rendszeren a tüzekek döntik el. Igen fontos tehát az ágyuk szerkezete, melyet minden állam óriási költséggel igyekszik javítani. Maracchi Rezső, fiatal magyar gépész, ki annak idején a haditengerészetnél az ágyuk mellett tett szolgálatot, új ágyuszerkezetet talált fel, a mely gyors kezelés tekintetében az összes hatalmak ágyuit felülmulja. Az új ágyu főelőnye az, hogy beállítása és irányzása könnyű és biztos. Az ágyut bármilyen egyenetlen területen, sőt hegyoldalon is fel lehet állítani, mert a lövés után nem mozdul ki a helyéből s így szükségtelen sík terepre vinni, a hol a tüzekek nem lévén fedett állásuk, rendszeren halomra lövik. Az ágyu egyik tökéletessége az, hogy bármely irányba be lehet állítani, a nélkül, hogy alsó részét meg kellene mozdítani, és e mellett szállítása könnyebb, mint a mostani ágyuké. Az új ágyu sok egyéb előnyén kívül különös figyelmet érdemel az, hogy az irányzást és kilövést egy ember végzi segédkezés nélkül, míg a mostani ágyuk kezeléséhez három ember kell.

A szerkesztő ur.

A világnak kétségkívül egyik legérdekesebb szerkesztője Moller ur. Lapjának czime »Kalorikmik« s Grönlandban, Godthaabban jelenik meg havonként. Előfizetési ára negyedévre: két kaesa, egy évre egy fóka; egyes szám ára egy csirke. Egyébként pirostra pingált kis házában maga írja és nyomtatja lapját, sőt az előfizetőknek is maga hordja szét.

II. Miklós csár mindennapi élete.

A csár nem kél fel korán, mert nyolcz óra is van, mikor oda hagyja az ágyat. Kilencz órakor teázik a carnéval, s már fél órával később ott van a dolgozószobájában és olvassa az újságokat. Ha hinni lehet Laudetnak, a Nicolas II. intíme francia szerzőjének, aki egy fejezetet szentel ebben a könyvében II. Miklós mindennapi életének, úgy a csár nagyon szorgalmasan olvassa a különböző országok újságait. Egy órát olvas az orosz birodalom hatalmas naponkint. Tizenegyedfél órakor sétál egy kicsit annak a kastélynak a kertjében, amelyben éppen tartózkodik. Tizenegy órakor hozzáfog az állami ügyekhez, miközben minisztereit fogadja és pedig az a beosztás, hogy egyszerre két minisztert bocsátanak audienciára. Azután következik a rendszeres audiencia. A mindennapi audienciák befejeztével a csár reggelizik a feleségével, majd sétál vele a parkban. Visszatérve ismét audienciákat ad, mielőtt a csárné a miniszterek vagy nagykövetek feleségeit fogadja. Délután négy órától nyolczig II. Miklós egyedül dolgozik a szobájában és pedig a beérkezett híreket, törvényjavaslatokat és az összes

kormányzóságokból beözönlő iratokat nézegeti át. Nyolcz órakor ebédel a családja körében, de többnyire vendégek is hivatalosak a czári asztalhoz, többnyire tisztek és tudósok, akiknek a társaságát a csár és a csárné, úgy látszik, nagyon kedveli. Kilencz-tíz óra tájban, a szerint, amint nincsenek, vagy vannak vendégek, a csár újra dolgozószobájába vonul és csak éjjelkor hagyja abba a munkát.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Az angol királynő karácsonya.

Viktória angol királynő megneheztelt a francziákra, mert a párisi lapok olyan sokat hangoztatják, hogy a köztársaságot csak a kimondott nemzetközi semlegesség tartja vissza attól, hogy a burok pártjára álljon. Haragjában még a francia Rivierát is elkerüli s az olasz *Bordigerán* van. E pompás tengerparti város gyöngye az olasz Rivierának. Decemberben is csodaszamba megy ott a köd, s a kedves kiránduló helyekhez nap-sütött kocsit vezet. A királynőt is ez csábitotta ide, mert nagy kedvét találja a kocsizásban. A város alatt vezet el a *Strada Romana*, Európa legszebb és legszélesebb országútja, a melynek alapját még a római légiók világhírű mérnökei építették. Kényelmes vendéglők és villák szegik ezt a gyönyörű utat s verőfényes délutánon annyi itt Albion fia, hogy a sétáló más szót nem hall, mint az angol-szász idiomát. Egy angol lelkész is van itt, a kinek délutáni vallásos felolvasásain az egész angol kolónia, sőt a királynő is megszokott jelenni. Frigyes császár özvegye és a leánya, *Beatrix* királyi hercegnő több telet töltött már a bondigeriai Angol-vendéglőben s itt él a királynő is nagyszerű kényelemben. A hotel parkja oly szép, hogy azzal nem vetekedhetik a királynő egyik angliai kertje sem; mert itt a kertész ügyességének olyan segéd jár a kezére, a milyen a köd hazájában nincsen: a napsugár. Itt szundikál legtöbbszörre olajfák árnyékában a királynő, a ki szállodában levő százötven szobája közül tulajdonképpen kettőben tartózkodik. Az egyik egy négyablakos terem gyönyörű kilátással a kertre s a tengerre, másik ugyanaz a hálószoba, a melyben Frigyes császár felesége lakott s teljesen úgy van berendezve, mint a királynő balmopóli hálója. Két arczkép az egész díszítése ennek a szobának, *Frigyes* császáré és a feleségeé, a melyeket a korán elhunyt császár özvegye ajándékozott Angotnak, a szálló tulajdonosának. E két szobán kívül még egy kedves terme van a királynőnek; az antik arany-kárpittal díszített azur-szalón, a melyből egy rejtett csigalépcsőn észrevétlenül lehet a kertbe jutni.

Angol háborúk.

Sokan azt mondják, hogy Viktória királynő uralkodása a békét és a jólétet biztosította Angliának. Ezzel szemben lássuk a következő kimutatást, a mely arról tanuskodik, hogy Anglia, Viktória királynő uralkodása óta, jóformán ki sem fogyott a háborúból. 1830—1840 afgán háború; 1841 első kínai háború; 1845—1846 háború a szikhek ellen; 1849 háború a kafferek ellen, második kínai háború, második afgán háború; 1848—1849 második háború a szikhek ellen; 1850 háború Birmániában, 1851—1852 második háború a kafferek ellen; 1852—1853 második háború Birmániában; 1854 krimeai háború; 1856—1858 harmadik kínai háború; 1857 fölkelés

Indiában; 1860 – 1861 háboru a maorik ellen; 1860 – 1862 negyedik kínai háboru; 1863 – 1866 második háboru a maorik ellen; 1864 háboru az asantik ellen; 1864 háboru a bhutániak ellen; 1867 – 1868 abessziniai háboru; 1868 háboru a bazudik ellen; 1868 – 1869 harmadik háboru a maorik ellen; 1871 háboru Luse ellen; 1873 – 1874 második háboru az asantik ellen; 1877 harmadik háboru a kafferek ellen; 1878 – 1879 háboru a zuluk ellen; 1878 – 1880 harmadik afgán háboru; 1873 – 1881 háboru a basutók ellen; 1882 egyiptomi háboru; 1879 – 1881 transzváli háboru; 1884 – 1899 szudáni háboru; 1885 – 1892 harmadik háboru a birmánok ellen; 1890 zanzibári háboru; 1892 csitráli háboru; 1894 – 1896 háboru a matabélék ellen; 1895 háboru az indiai határon; 1896 harmadik háboru az asantik ellen; 1896 második szudáni háboru; 1897 háboru az indiai határon; 1898 harmadik szudáni háboru. Ezt nevezik aztán békés uralkodásnak.

Szemelvények a most megjelent szecsessziós naptárból.

Lefőzte.

Pinczér: Hozhatok egy pohár sört?
Vendég: (a kemény rostélyossal vesződve.) Még nem. Előbb a munka, azután az élvezet!

*

Nem tesz semmit.

Kuncsaft: Figyelmeztetnem kell, hogy a ruhát csak új évkor fogom kifizetni.
A szabó: Óh kérem, nem tesz semmit!
Kuncsaft: Ugy, hát mikor küldi haza?
A szabó: Új évkor.

*

Büszkeség.

Hadnagy: Adjon egy szakaszjegyet.
Kalauz: (leszakít egyet.)
Civil: Adjon nekem is egyet.
Hadnagy: (büszkén) Kérem, kérem! csak semmi bizalmaskodás!

*

Sportsmanek. (Antoniusz lovas-szobra előtt.)

— Ez itt Antoniusz.
— Igen. De ki a zsoké?

Ördög a vasuton.

Scaria, hirneves basszista, a drezdai Opera kiválósága vendégszereplésen volt s Gounod Margitjában Mefisztót adta. Amint az előadás után bemegy az öltözőjébe, nagy rémületére észreveszi, hogy már csak negyed órája van az éjszakai bécsi gyorsvonathoz. De ezzel a vonattal mennie kellett, mert másnap Bécsben kellett vendégszerepelnie. Hogy a kosztümjét levesse, arra már nem volt ideje, kapta hát magát, nyakába kanyarított valami köpenyt, kocsiba ugrott és vágatott ki a pályaudvarhoz. Egy perczel a vonat indulása előtt érkezett ki s mint a villám vetette bele magát egy kupéba. Utközben melege lett, levetette a köpenyt és föl és alá sétált, Bodenbachtól kezdve már az osztrák hosszú folyosós kocsikon. A fülkékből az emberek csak nézték s eleinte azt hitték, hogy valami bolondal van dolguk, majd arra gondoltak, hogy az ördög-alak valami farsangi mulatságra megy. Végre maga az énekes oldotta meg a rejtélyt és harsogó kacagás mellett derült ki minden.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kérjük tisztelt tagjainkat, hogy a tagsági bevallásokat most már sürgősen beküldeni sziveskedjenek, mert azokra a szövetkezet megalakításához okvetlen szükségünk van.

Figyelmeztetjük tagjainkat, hogy január elsejétől kezdve a pénzeket csak koronaértékben fogadják el a postahivatalok s így a chek- és utalvány-lapokat koronaértékben kell kitölteni. Egyuttal saját érdekükben felhívjuk azon tagtárs urakat, akik tagdíjakkal hátralékban vannak, hogy azt mielőbb beküldjék hozzánk, nehogy jogaik fennakadást vagy csorbát szenvedjenek.

Rákóczy Lajos, Déva. Megkaptuk. Rendben van. Viszont kívánjuk.

Székelly Benjámin, Balogh Miklós, Mikeszsásza. Teljesen rendben van.

Lévay József, Budapest, nyugoti pályaudvar. Kívánságának eleget tettünk. Üdvözöljük.

Sándor János, Nagy-Szénás. A leveleket kérjük a jövőben így czimezni: »Kitartás« köztemető-ut 3. Mostani levelező-lapját csak kerülő uton kaptuk meg.

Rucskay Gizella, India. Kívánságának eleget tettünk. Szívélyesen üdvözöljük.

Ifj. Gönczy Károly, Szatmár. Rendben van. Üdvözöljük.

Farkas Bede Zsigmond, Budapest. Igen, helyesen volt kitöltve. Többire nézve előjegyeztük és szívesen várunk.

Pitykó András, Eger. Thof György tagtársunk részére a lapokat elküldöttük. Ha nem kapta volna, kérjük, értesítsen bennünket, hogy a posta ellen panaszt tehessünk.

Szathmáry Károly, Új-Arad. Köszönjük, megkaptuk. Üdvözöljük.

Csikos István, Szeged. A hiányzó lapot elküldöttük. Csak a póstán kallódhatott el. Intézkedtünk, hogy rendben továbbítva legyenek. Üdvözet.

Viga Gergely, Rácz-Almás. Szíves fáradozásait köszönjük, kérjük továbbra is lelkes támogatását. A lapot megindítottuk, a beküldött 3 frtot december, január és február hónapokra elkönyveltük. Szívélyes üdvözet.

Lipkay Géza, Szabadka. Jövő héten küldünk. Eddig nem küldhettünk, mert a póstától az új koronaértékre szóló cheque lapokat még nem kaptuk meg.

Demeter Károly, Dobsina. Valószínűleg a póstán a nagy forgalom miatt elkallódott, elküldöttük. Üdvözet.

Mezey Sándor, Munkács. A hiányzó lapokat elküldöttük. Zentai ügyet meg fogjuk sürgetni. Szívélyesen üdvözöljük.

Könyves Kálmán, Félégyháza. Csak a jövő héten küldhetünk. A póstától az új koronaértékre szóló nyomtatványokat csak akkor kapjuk. Üdvözöljük.

Bogó Márton, Budapest. Tőlünk mindig rendesen lettek továbbítva. Talán lakezim nem pontos? Hiányzó számokat újra elküldöttük. Kérjük velünk tudatni, megkapta-e? Üdvözöljük.

Jakcsi András, Sz.-Somlyó. Kívánságához képest a jövő héten külön levélben fogjuk elküldeni. Biztosan elkallódott vagy mi valószínűbb, elvették. Üdvözöljük.

Guttmann Ignátz, Keller Simon, Schönfeld Sámuel, Wosalek Adolf, S.-A.-Ujhely. Megkaptuk, köszönjük. A kézbesítés miatt a gyár igazgatóságához fordulunk. Elvégre mégis csak rend lesz. Szívélyes üdvözet mindnyájuknak.

Domján Imre, Bors. Lapunk legutolsó számát ismételtelen elküldöttük, mellékeltünk hozzá tagsági bevallást is. Üdvözöljük.

Tolnay Győző, Budapest. Cheque-lapot csak a jövő héten küldhetünk, mert az új, koronaértékre szóló chequeket a póstától csak akkor kapjuk. Üdvözet.